

LAUSUNTO

9.11.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

VN/21882/2021

LAUSUNTO: KOULURUUAN KEHITTÄMISOHJELMA

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää mahdollisuudesta kommentoida Kouluruuan kehittämissuunnitelman luonnosta. ETL pitää hallitusohjelman mukaista valmistelua kouluruuan kehittämissuunnitelmaksi erittäin hyvänä asiana. Ohjelman tavoitteet, kouluruuan arvostuksen ja ruokailuun osallistumisen lisääminen sekä kouluruokailuun liittyvien käytäntöjen kehittäminen, ovat erittäin tärkeitä asioita koululaisten hyvinvoinnin kannalta. Kehittämissuunnitelmalla on myönteisiä vaikutuksia myös koko kotimaisen ruokaketjun toimintaan.

Johdanto

ETL näkee kotimaisuusasteen parantaminen positiivisena tavoitteena. Tällä on vaikutusta laajasti kotimaisten tuottajien ja toimijoiden menestymiseen ja ruokaturvan varmistamiseen.

Luku 2. Kouluaterioiden kehittäminen

2.1. Koululounas

Kouluruokasuositus toteutuu vain, kun oppilas syö täysipainoisen aterian. ETL haluaa nostaa esille kysymyksen, miten havainnot ruokahävikin syntymisestä vaikuttavat ruokailun koostumukseen ja tarjonnan suunnitteluun?

2.4. Kehittämisehdotukset

ETL katsoo, että keittiöhenkilökunnan taitojen ylläpito ja täydennyskoulutus maukkaan kouluruoan valmistamiseen on keskeinen asia kouluruuan suosion varmistamiseksi. Kehittämisehdotuksiin tulisi lisätä myös keittiöhenkilökunnan osaamisen varmistaminen näihin liittyvillä täydennyskoulutuksilla, kuten lukujen 3 ja 4 kehittämisehdotuksissa.

Luku 3. kouluruokailuun liittyvien käytäntöjen kehittäminen

3.4. Kehittämisehdotukset

ETL pitää esitettyjä kehittämisehdotuksia hyvinä, erityisesti riittävän ruokailuajan järjestäminen oppilaille on tärkeää ja sen nostaminen tarkasteluun on hyvä asia.

Opettajien ravintoedun säilyminen on varmistettava, sillä opettajien osallistuminen ruokailuun on tärkeä tekijä ruokakasvatuksessa.

Luku 4: Kouluruokailun vastuullisuuden kehittäminen

ETL pitää erittäin myönteisenä, että vastuullisuus on tunnistettu kouluruokaohjelmassa keskeiseksi teemaksi ja kuntia ja kouluja kannustetaan sen edistämiseen osana kouluruokailun kokonaisuutta.

ETL pitää tärkeänä, että kouluympäristö ohjaa oppilaita arvostamaan ruokaa ja huomiomaan laajasti ruuantuotantoon liittyviä erilaisia vastuullisuusnäkökulmia. Kouluruokailun ensisijaisena lähtökohtana tulee kuitenkin mielestämme aina olla ravitsemussuositukseen perustuva terveellinen ja monipuolinen ruokatarjonta, joka huomioi myös yksilöiden erilaiset tarpeet. Kestävän ruokakasvatuksen näkökulmasta on myös tärkeää, että erilaiset annokset tarjotaan oppilaille tasavertaisina vaihtoehtoina.

Kestävien ja vastuullisten ruokapalvelu- ja elintarvikehankintojen osalta ohjelmaluonnoksessa on mielestämme tunnistettu hyvin keskeisiä kriteerejä niin ympäristövastuun, ravitsemuksen ja terveyden kuin sosiaalisen ja taloudellisen vastuullisuuden toteutumisen näkökulmasta. ETL pitää tärkeänä, että näitä kaikkia ulottuvuuksia myös tarkastellaan tasavertaisesti hankintoja toteutettaessa ja korostaakin hankintaosaamisen kehittämisen merkitystä osana vastuullisuutta lisäävien hankintakriteerien käytön toteuttamista.

4.2. Ekologinen vastuullisuus

Ympäristövaikutusten huomioimisen osalta (luku 4.2.1) ohjelmaluonnoksessa on keskiytetty pitkälti ruokalistasuunnittelun mahdollisuuksiin vaikuttaa ruuantuotannon kasvihuonekaasupäästöihin. ETL katsoo, että luonnoksessa esitetyt johtopäätökset erilaisten tuoteryhmien hiilijalanjäljen koosta antavat liian kapean ja kärjistetyn kuvan, sillä todellisuudessa ruokatuotteen hiilijalanjälkeen vaikuttavat merkittävästi esimerkiksi raaka-aineen alkuperä sekä tuotanto- ja kasvatustekniikat. Lisäksi ruuantuotannon muut ympäristövaikutukset on jätetty käsittelemättä lähes kokonaan. ETL pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten huomioimisessa tarkastelua ei rajata yksin ilmastovaikutuksiin ja hiilijalanjälkeen, vaan laajemmin ympäristöjalanjälkeen, joka huomioi ilmaston lisäksi ruuantuotannon vaikutukset esimerkiksi luonnon monimuotoisuuteen.

4.4. Taloudellinen vastuullisuus

ETL pitää erittäin kannatettavana tavoitteena lisätä ruokapalveluiden elintarvikkeiden kotimaisuusastetta sekä luomu- ja lähiruuan käyttöastetta. Myös näiden käyttöasteen kehittymisen säännöllinen kuntatasolla ja kansallisella tasolla toteutettava seuranta on mielestämme kannatettavaa. Oleellista tavoitteen saavuttamiseksi kuitenkin on, että kunnat ja opetuksen järjestäjät varaavat riittävät määrärahat ravitsemussuositusten mukaisten ja vastuullisista raaka-aineista valmistettujen aterioiden tarjoamiseen.

4.6. Kehittämisehdotukset

ETL pitää tärkeänä laatia selkeät ruokahävikin seurantakäytännöt ja hävikin vähentämistavoitteet. ETL kuitenkin muistuttaa, että pelkkä seuranta ei riitä, vaan seurannan tulokset tulee heijastua toimintaan siten, että kouluruoka lisää suosiotaan. Tässä johtamisella paikallistasolla kuin valtakunnankin tasolla on keskeinen rooli.

Luku 5: Muut kehittämiskohteet

5.5. Kehittämiskohteet

Kunnat ja kaupungit kehittävät kouluruokailua pitkälti itsenäisesti, mutta hyvät käytännöt eivät välttämättä leviä. ETL ehdottaa, että kehittämiskohteisiin lisätään vertaiskehittämisen ja hyvien testattujen ohjeiden ja käytänteiden jakaminen eri keinoin.

Kunnioittavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Mikko Käkelä', written in a cursive style.

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja